

Advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Landinrichting Midden-Groningen

11 april 1995



commissie voor de milieueffectrapportage

Aan Gedeputeerde Staten
van de provincie Groningen
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN

uw kenmerk
94/23.654/11, RG
95/1098/11, RG

uw brieven
d.d. 28 december 1994
en 31 januari 1995

ons kenmerk
U193-95/vB/mp/662-43

onderwerp
Advies voor richtlijnen Landinrichting
Midden-Groningen

doorkiesnr.
030 - 347651

Utrecht,
11 april 1995

Met bovengenoemde brieven stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de herinrichting van Midden-Groningen. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

Hoogachtend,

dr. J.T. de Smidt
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Landinrichting Midden-Groningen

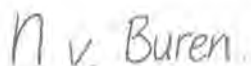
Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Landinrichting Midden-Groningen

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over
de herinrichting van Midden-Groningen,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Groningen door de Commissie voor de milieu-
effectrapportage; namens deze,

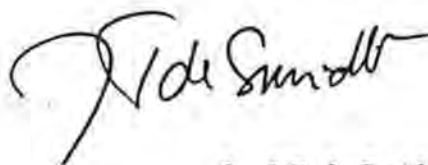
de werkgroep m.e.r. Landinrichting Midden-Groningen

de secretaris



dr. N.W.M. van Buren

de voorzitter



dr. J.T. de Smidt

Utrecht, 11 april 1995

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Bestaande situatie en autonome ontwikkelingen	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Te beschrijven functies en aspecten	4
2.2.1 Bodem en water	4
2.2.2 Landbouw	4
2.2.3 Natuur	5
2.2.4 Landschap	5
2.2.5 Cultuurhistorie en archeologische waarden	6
2.2.6 Recreatie	6
3. Beleid, besluitvorming, probleemstelling en doel	6
3.1 Algemeen	6
3.2 Beleid en besluitvorming	7
3.3 Probleemstelling	7
3.4 Doel	8
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Het ontwikkelen van alternatieven	10
4.3 Beschrijving alternatieven	12
4.3.1 De voorgenomen activiteit (voorkeursalternatief)	12
4.3.2 Het meest milieuvriendelijke alternatief	12
5. Gevolgen voor het milieu	14
5.1 Algemeen	14
5.2 Te beschrijven aspecten	14
5.2.1 Bodem en water	14
5.2.2 Natuur	15
5.2.3 Landschap, cultuurhistorie, archeologische en aardkundige waarden	15
6. Vergelijking van alternatieven	15
7. Leemten in kennis en evaluatie	16
8. Vorm en presentatie van het MER	16
9. Samenvatting van het MER	17

BIJLAGEN

- 1A. Brief van het bevoegd gezag d.d. 28 december 1994 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1B. Brief van het bevoegd gezag d.d. 31 januari 1995 waarin de adviestertermijn voor de Commissie wordt verlengd
- 2. Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 250 d.d. 28 december 1994
- 3. Projectgegevens
- 4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Ten behoeve van de besluitvorming over de herinrichting Midden-Groningen (oppervlakte van 6360 hectare, waarvan 1130 hectare voor natuurontwikkeling) dient de m.e.r.-procedure te worden doorlopen. Het uitgangspunt bij de herinrichting van het landelijk gebied van Midden-Groningen wordt in de startnotitie als volgt beschreven:

- *een scheiding in hoofdlijnen van de functies landbouw en natuur;*
- *een zodanige inrichting dat een maximale duurzaamheid van de functies landbouw en natuur wordt bewerkstelligd;*
- *een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in het gebied.*

Het project maakt deel uit van het Strategisch Groenproject Midden-Groningen. Het project is in 1994 op het Voorbereidingsschema Landinrichting geplaatst.

De Commissie meent dat in het MER voor dit project in het bijzonder de volgende onderwerpen aandacht behoeven:

- het watersysteem en in mindere mate ook de bodemeigenschappen, als abiotische drager voor zowel de natuur als voor de landbouw;
- de potenties voor natuur, landbouw en recreatie met vermijden van conflicten zoals die blijken uit het voorgaande punt en de uitwerking en keuze van natuurdoeltypen die uit de potenties volgt;
- het aangeven op welke punten de factoren die bepalend zijn voor het ontwikkelen van natuurpotenties conflicteren met de factoren die bepalend zijn voor een bedrijfseconomisch aanvaardbaar functioneren van de landbouw. De wijze waarop door ruimtelijke scheiding van functies deze conflicten kunnen worden vermeden. Dit vergt een antwoord op de vraag in hoeverre landschapsecologisch de twee functies natuur respectievelijk landbouw van elkaar hydrologisch losgekoppeld kunnen worden, door ruimtelijke scheiding van de watersystemen, dan wel door functionele scheiding door waterstromen te richten van natuurgebieden naar landbouwgebieden en niet omgekeerd;
- (mogelijke) effecten van onzekerheid en hoe hiermee om te gaan (grondverwerving en vrijwilligheid, toekomst van de landbouw).

1. INLEIDING

Ten behoeve van de besluitvorming over de herinrichting Midden-Groningen (oppervlakte van 6360 hectare, waarvan 1130 hectare voor natuurontwikkeling) dient de m.e.r.-procedure te worden doorlopen. Het uitgangspunt bij de herinrichting van het landelijk gebied van Midden-Groningen wordt in de startnotitie als volgt beschreven:

- *een scheiding in hoofdlijnen van de functies landbouw en natuur;*
- *een zodanige inrichting dat een maximale duurzaamheid van de functies landbouw en natuur wordt bewerkstelligd;*
- *een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in het gebied.*

Het project is in 1994 op het Voorbereidingsschema Landinrichting geplaatst. De herinrichting maakt deel uit van het Strategisch Groenproject Midden-Groningen.

Het bevoegd gezag, Gedeputeerde Staten van Groningen, heeft per brief van 28 december 1994 de Commissie voor de m.e.r. verzocht advies uit te brengen voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) (bijlage 1A). De bekendmaking van de Startnotitie vond plaats op 28 december 1994 (bijlage 2). De adviseringstermijn is uitgesteld per brief van 31 januari 1995 (bijlage 1B). Initiatiefnemer is de Landinrichtingscommissie Midden-Groningen.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) aan te geven.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

2. BESTAANDE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

2.1 Algemeen

Het MER moet de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de autonome ontwikkeling hiervan beschrijven. Daarbij is de autonome ontwikkeling de toekomstige ontwikkeling van het milieu zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd maar waarbij wel rekening wordt gehouden met eventuele effecten van voltooide en lopende ingrepen en ingrepen die onder invloed van reeds vastgelegd beleid zijn voorzien. De beschrijving van de autonome ontwikkeling in dit hoofdstuk vormt een onderdeel van de probleemstelling; de wens tot herinrichting vloeit hieruit voort. Tevens is de beschrijving van de autonome ontwikkeling de referentiesituatie

voor het vergelijken van de milieugevolgen van de alternatieven. De beschrijving richt zich op de essentiële kenmerken van het gebied.

Het studiegebied omvat de blokgrens van de voorgenomen herinrichting en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden en vice versa. Per milieu-aspect (lucht, bodem, water, et cetera) kan de omvang van het studiegebied verschillen. De begrenzing van de studiegebieden moet gemotiveerd en op kaart worden aangegeven.

2.2 Te beschrijven functies en aspecten

De beschrijving van de abiotische aspecten bodem en water dient als informatiebron voor mogelijke ontwikkeling van landbouw en natuur. De beschrijving van de huidige toestand van landbouw, natuur, landschap, cultuurhistorie en recreatie dient om inzicht te verwerven in zowel hun afzonderlijke potenties en belemmeringen als in hun mogelijke onderlinge conflicten en de kansen voor wederzijdse versterking.

2.2.1 Bodem en water

Het MER schenkt aandacht aan de volgende aspecten:

- waterkwaliteit:
 - kwaliteit oppervlaktewater en invloed van inlaat gebiedsvreemd water, grondgebruik en lozingen;
 - kwaliteit neerslag (met het oog op verzuring);
 - kwaliteit grondwater.
- waterkwantiteit:
 - aanwezigheid van infiltratie en kwel, globaal stromingspatroon;
 - oppervlaktewatersysteem: peilniveau's (inclusief schommelingen), in- en uitlaat van water;
 - grondwaterstand en de invloed van eventuele grondwateronttrekking en van peilbeheer op de grondwaterstand.
- bodem:
 - globale beschrijving bodemprofiel en de fysische en chemische kwaliteit van de bodem in verband met mogelijkheden voor ontwikkeling landbouw en natuur;
 - verwachte bodemdaling als gevolg van gaswinning en de hoogteverschillen en mogelijk bodemvervuiling die daardoor in het gebied ontstaan.

2.2.2 Landbouw

De volgende elementen dienen voor de veehouderij en de akker- en tuinbouw te worden beschreven:

- structuur van de landbouw (waar komt welke landbouwworm of bedrijfstype voor en met welke intensiteit), verkaveling en ontsluiting;
- milieubelasting: gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen;

- de verwachte ontwikkeling van het areaal aan produktiebos en van het areaal braakland^{1]} en de gebiedspotenties voor de teelt van riet^{2]} met het oog op het afvoeren van biomassa en nutriënten;
- de schade door aangrenzende natuur (wildschade^{3]} en onkruidschade, schade door suboptimale waterhuishouding) en als gevolg van beperkte ontsluiting van het gebied;
- autonome ontwikkeling van de landbouw in het gebied tegen de achtergrond van de huidige bedrijfsstructuur en de doorgevoerde en door te voeren ontwikkelingen in het kader van het milieubeleid.

2.2.3

Natuur

Detallering tot op ecotoopniveau is alleen dan noodzakelijk wanneer daardoor karakteristieke elementen beschreven worden met specifieke waarden.

Bij de beschrijving van de natuur dient de nadruk te liggen op:

- beschermde soorten en doelsoorten voor het natuurbeleid^{4]}, zowel binnen als buiten natuurgebieden^{5]};
- plantesoorten of plantengemeenschappen die indicatief zijn voor bijzondere hydrologische omstandigheden: brak water, opsparring van regenwater, kwel van kalkrijk grondwater;
- ecohydrologische systemen: de relatie tussen de aanwezige vegetatie en de waterstromen in het gebied;
- ecologische relaties van het gebied met (natuur)gebieden in de omgeving;
- de functie van het gebied als pleisterplaats en fourageergebied voor trekvoegels of overwinteraars;
- de landschapselementen die deze relaties bevorderen of die barrières (doen) opleveren voor deze relaties.

2.2.4

Landschap

Het MER beschrijft:

- de essentie van de regionale landschapsstructuur en de verwachte veranderingen daarin, in termen van openheid/beslotenheid, patronen, richtingen, hiërarchie, beeld dragers, reliëf, contrasten et cetera. Bij de verwachte veranderingen moet onder andere aandacht worden besteed aan de ontwikkelingen in de aanleg van snelgroeiend hout en permanent bos.

1 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 6.

2 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 3.

3 Momenteel wordt het wildbeheer uitgewerkt binnen de projectgroep Wildbeheer Midden-Groningen.

4 Zie Jansen, S.R.J., D. Bal, e.a. (1993). Afstemmingsnota ecosysteemvisies. IKC-NBLF, Wageningen.

5 Zie bijlage 4, inspraakreacties nrs. 1 en 4.

2.2.5 Cultuurhistorie en archeologische waarden

Het MER geeft aan:

- aard, omvang en kwaliteit van bekende en nader te inventariseren elementen en/of structuren⁶]. Ga na in hoeverre deze elementen en/of structuren bepalend zijn voor de eigenheid van het landschap. De methode die is ontwikkeld in het kader van project 33 van het Nationaal milieubeleidsplan kan hierbij een belangrijk hulpmiddel zijn⁷].

2.2.6 Recreatie

Het MER beschrijft:

- de recreatieve mogelijkheden/betekenis van het plangebied, de recreatieve aantrekkelijkheid en toegankelijkheid. Indien de huidige voorzieningen niet aansluiten bij de vraag dient dit expliciet te worden aangegeven;
- de verwachte veranderingen/tendensen in de recreatieve vraag of aanbod;
- de huidige relatie tussen recreatie en natuur: afhankelijkheid en mogelijke conflicten⁸].

3. BELEID, BESLUITVORMING, PROBLEEMSTELLING EN DOEL

3.1 Algemeen

Om te komen tot reële alternatieven, is het van belang het *doel* van het landinrichtingsplan voor dit gebied zo concreet en toetsbaar mogelijk in het MER te formuleren (zie § 3.4).

De landinrichting heeft mede tot doel het project Natuurontwikkeling Midden-Groningen (project 14 uit het Natuurbeleidsplan) te realiseren. Daarnaast spelen agrarische- en leefbaarheidsdoelen een rol. Het doel ten aanzien van de natuurontwikkeling wordt in het Natuurbeleidsplan als volgt gedefinieerd: "*het creëren van een samenhangend stelsel van kerngebieden en verbindingszones in de zone tussen de Eemskust, via het Schildmeer en omgeving tot aan de noordelijke Hondsrug*".

Dit betekent dat het landinrichtingsdoel ten aanzien van de natuurontwikkeling wordt ingevuld door het nationale beleid. De agrarische en recreatieve doelen van de landinrichting moeten onder andere oplossingen bieden voor regionale knelpunten in de bestaande situatie.

6 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 7, waarin om een Aanvullende Archeologische Inventarisatie wordt gevraagd.

7 Zie het Advies van de Raad voor het Natuurbeheer van 29 november 1994: Natuurontwikkeling, aantasting of verrijking van het cultuurlandschap.

8 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 2.

3.2 Beleid en besluitvorming

Het gebiedsperspectief voor Midden-Groningen is kaderstellend voor de functie-toedeling en begrenzing van het plangebied. De voor het project relevante onderdelen van dit gebiedsperspectief dienen duidelijk te worden vermeld. Relevante overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp)plannen en wetten, die randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit moeten duidelijk worden vermeld. Daarbij moet aangegeven worden welke beoordelingscriteria, grens- en streefwaarden aan het vigerende milieubeleid (in brede zin, dus ook beleid voor ruimtelijke ordening, natuur en landschap) kunnen worden ontleend.

Het besluit waarvoor het MER is opgesteld en de overheidsinstantie die dit besluit zal nemen moeten worden vermeld. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren zijn aangegeven. Het betreft hier een beknopt overzicht van de keuzen die nog gemaakt moeten worden in het definitieve plan en een kort overzicht van nog te wijzigen plannen en te nemen besluiten ten behoeve van de uitvoering van het herinrichtingsplan.

3.3 Probleemstelling

Het MER beschrijft de knelpunten die ondermeer aanleiding vormen voor het in voorbereiding nemen van het landinrichtingsproject. Deze knelpunten volgen uit de hiervoor beschreven bestaande situatie en autonome ontwikkeling en uit de gewenste situatie, zoals die uit het beleid naar voren komt. Aangegeven dient te worden in hoeverre de knelpunten samenhangen. Uit deze knelpunten op het niveau van de gebiedsfuncties kunnen de achterliggende causale factoren worden afgeleid. Hierbij dient in ieder geval (kort) te worden ingegaan op:

Natuur

Knelpunten zijn ondermeer de huidige waterhuishouding die voor verdroging in bestaande natuurgebieden zorgt; vervuiling door vermessing en inlaat van gebiedsvreemd water⁹], versnippering en isolatie.

Landbouw

Knelpunten zijn de huidige bedrijfsstructuur, verkaveling en ontsluiting. Tevens worden er knelpunten genoemd ten aanzien van afwikkeling van wildschade en onkruidontwikkeling aan de randen van natuurgebieden.

9

Zie bijlage 4, inspraakreactie nrs. 2 en 8.

Recreatie

Belangrijkste knelpunten zijn het eenzijdig aanbod, puntbelasting en verstoring van de natuur¹⁰].

3.4 Doel

Uit de probleemstelling en het gewenste beleid dient het doel van het landinrichtingsproject te worden afgeleid. In het doel zullen de verschillende functies (landbouw, natuur, recreatie, landschap en cultuurhistorie) aan de orde dienen te komen, zowel per functie als in onderling verband teneinde tegengestelde en gelijkgerichte doelen zichtbaar te maken. In de startnotitie wordt het doel als volgt beschreven:

het realiseren van een functiewijziging van landbouw naar natuur voor een oppervlakte van 1130 ha., het oplossen van knelpunten tussen landbouw en natuur die daardoor ontstaan, het verbeteren van de inrichtingssituatie voor de blijvende landbouw, het verbeteren van de leefbaarheid en zorgdragen voor een verantwoorde landschappelijke vormgeving van de functieverandering.

De beoogde natuurontwikkeling kan weergegeven worden in de vorm van natuurdoelen en een ruimtelijk streefbeeld. Hiertoe behoren kenmerken als aard, omvang en situering van de te ontwikkelen ecosystemen.

Om over het streefbeeld meer informatie te kunnen geven en om de keuze te onderbouwen verdient het aanbeveling om (een) ecologische referentie(s) voor de natuurontwikkeling verder te ontwikkelen en te beschrijven in nauw samenspel tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag.

De houdbaarheid van de te realiseren doelen op lange termijn verdient aandacht. Het landinrichtingsplan zal immers de voorwaarden moeten scheppen om het gebied duurzaam, dat wil zeggen lange tijd en zonder nieuwe ingrijpende maatregelen te laten functioneren. Het MER zal moeten aangeven of en hoe door middel van landinrichting de voorwaarden kunnen worden geschapen voor deze duurzame ontwikkeling en op welke termijn deze is te realiseren.

Uit de beschrijving van doelen dienen zo concreet mogelijke toetsingscriteria te worden afgeleid waaraan de voorgenomen activiteit en de alternatieven kunnen worden getoetst. De in de Startnotitie aangegeven nadere uitwerking van de gebiedsgerichte doelen is hiervoor een goede benadering.

De Commissie adviseert om de gestelde doelen zo veel mogelijk in kwantitatieve zin uit te drukken. Van de op deze wijze toetsbaar gemaakte doelen, wordt geadviseerd niet alleen streefdoelen aan te geven maar tevens minimaal te realiseren doelen en het tijdsbestek waarin deze doelen worden nagestreefd.

Bij de formulering van de doelen voor natuur kunnen de nagestreefde natuurdoeltypen vertaald worden in de noodzakelijke abiotische voorwaarden om deze te kunnen realiseren.

Waar nodig dienen de uitwerkingen van de gebiedsgerichte doelen (uitgedrukt in oppervlak, verhoudingen en prioriteit) beargumenteerd en onderbouwd te worden.

Aangeven moet worden op welke punten de factoren die bepalend zijn voor het ontwikkelen van natuurpotenties conflicteren met de factoren die bepalend zijn voor een bedrijfseconomisch aanvaardbaar functioneren van de landbouw. De wijze waarop door ruimtelijke scheiding van functies deze conflicten kunnen worden vermeden. Dit vergt een antwoord op de vraag in hoeverre de twee landschapsecologische systemen natuur respectievelijk landbouw van elkaar hydrologisch losgekoppeld kunnen worden, door ruimtelijke scheiding van de watersystemen, dan wel door functionele scheiding door waterstromen te richten van natuurgebieden naar landbouwgebieden en niet omgekeerd. Tevens wordt aandacht gevraagd voor de mogelijkheid waarin in landbouwgebieden (kleinschalige) natuurontwikkeling mogelijk is (akkerkruiden, slootranden, vogelsoorten als ganzen, zwanen, weidevogels, patrijzen, grauwe kiekendieven).

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

Het MER beschrijft een aantal alternatieven¹¹, passend bij de doelen. In elk geval dienen beschreven te worden:

- het voorkeursalternatief (de voorgenomen activiteit)¹²;
- het meest milieuvriendelijke alternatief (mma).

Onzekerheden

Het MER zal aandacht moeten besteden aan de onzekerheden die de planuitvoering mede zullen bepalen. Daarbij zijn de volgende onzekerheden te signaleren: de richting waarlangs de natuurontwikkeling zal verlopen en de termijnen waarop de doelen gerealiseerd zijn; de ontwikkelingen in de landbouw ten aanzien van met name teelt van hout (deze beïnvloedt de openheid van het landschap en het optreden van wildschade); de ontwikkeling naar (intensieve) veehouderij, naar intensievere akker- en tuinbouw, naar recreatie als tweede bedrijfstak; wildschade: het optreden van en de onzekerheid dat wild een voorkeur kan hebben voor bepaalde landbouwpercelen en/of gewassen; de mogelijkheden en het tempo van het verwerven van grond; ontwikkelingen in de gaswinninfrastructuur; daling/klink van het maaiveld onder invloed van de gaswinning; afzetmogelijkheden van afgegraven grond.

11 Een alternatief wordt gedefinieerd als een andere wijze dan het voornemen om (in aanvaardbare mate) tegemoet te komen aan de doelstelling(en).

12 Het voorkeursalternatief wordt gedefinieerd als datgene, wat volgend het MER en/of bijbehorende ontwerp-besluiten/vergunningaanvragen of bijgestelde versies hiervan, dus na afweging van milieueffecten, de voorkeur van ófwel het bevoegd gezag ófwel de initiatiefnemer heeft om de probleemstellingen zo goed mogelijk op te lossen of de doelstellingen zo goed mogelijk te realiseren.

4.2 Het ontwikkelen van alternatieven

Het MER moet onderscheidende alternatieven aangeven, waar een duidelijke visie (conceptplan) aan ten grondslag ligt.

De locaties en oppervlakten voor de verschillende functies liggen grotendeels vast in het gebiedsperspectief. Alternatieven kunnen worden gezocht door, binnen de door het beleid gestelde randvoorwaarden, te streven naar de maximale vervulling van één van deze functies (in de startnotitie planalternatieven genoemd)¹³). Het landbouwalternatief richt zich op optimale produktieomstandigheden op de haar toegemeten arealen en geeft reële invulling aan de regionale behoefte aan een goede landbouwstructuur. Het natuur-alternatief gaat uit van een inrichting en beheer die voor natuurontwikkeling optimale condities schept en geeft duidelijk invulling aan de nationale wens tot natuurontwikkeling in dit gebied. Het recreatie-alternatief leidt tot een optimale verdeling van de recreatie-druk en een breed aanbod van vormen van recreatie en geeft daarmee invulling aan de regionale recreatie-behoefte.

Elk alternatief heeft dus een accent, waarvan de invulling van de andere gebiedsfuncties als een afgeleide beschouwd dient te worden. Zo zal in het landbouw-alternatief de invulling van de natuur- en recreatiefunctie in bepaalde opzichten beperkt kunnen worden door de invulling van de agrarische functie. De thematische alternatieven dienen echter geen karikatuur te worden: het gaat om een extra accent op een bepaalde functie naast een reële invulling van de andere functies.

Het is voorstelbaar dat binnen het natuuralternatief verschillende varianten¹⁴) kunnen worden uitgewerkt. Hierbij kan worden gedacht aan variatie in natuurdoeltypen en landschapsstructuur: veenoermoeras met vooral water en helofytenvegetaties versus klei- en veenboslandschap, openheid versus beslotenheid met daaraan gekoppeld de recreatieve mogelijkheden (beter mogelijkheden in een besloten gebied?¹⁵)).

Het is logisch dat naast deze drie thematische alternatieven nog een vierde alternatief ontwikkeld wordt dat beschouwd kan worden als het voorkeursalternatief: een combinatie-alternatief waarin uitgaande van de beleidsdoelstellingen van de initiatiefnemer al een afweging heeft plaatsgevonden tussen de drie hoofdbelangen natuur, landbouw en recreatie.

Voorop dient te staan dat er alternatieven ontstaan die elk op zich realiteitswaarde bezitten en die beantwoorden aan de uitgangspunten van de beschreven doelstellingen. Hierbij bevinden zich het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijk alternatief, de mogelijkheid bestaat dat beide alternatieven samenvallen.

De Commissie heeft vernomen dat er verscheidene randvoorwaarden zijn gesteld aan de uitvoering van het project. Door deze randvoorwaarden zullen de verschillen tussen de alternatieven gering zijn. Van belang is na te gaan of

13 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 2.

14 Een variant wordt gedefinieerd als een mogelijkheid om via iets andere deelactiviteit(en) de doelstelling(en) in redelijke mate te realiseren; niet als complete activiteit beschreven in het MER (want dan zou er sprake zijn van een alternatief).

15 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 8.

nieuwe informatie kan leiden tot bijstelling van de randvoorwaarden, met andere woorden het is belangrijk na te gaan wat de uitwerkingsvrijheid binnen de randvoorwaarden is. Als vaststaande randvoorwaarden bij de ontwikkeling van alternatieven beschouwt de Commissie:

- begeleid natuurlijke eenheid
- oppervlakte en begrenzing van functies staan vast
- verhouding nat-vochtig-droge natuur ongeveer 1:1:1
- bereikbaarheid gasleidingen
- garanderen van adequate waterhuishouding (kwaliteit, aan/afvoer van water) voor het landbouwgebied

De basis voor de alternatieven wordt gevormd door (de gerichte keuze uit) een aantal mogelijkheden of bouwstenen die binnen de gestelde randvoorwaarden ontwikkeld kunnen worden met betrekking tot de hieronder beschreven aspecten:

Bodem, water

- inrichting oppervlaktewaterstelsel;
- na te streven grondwaterstanden en schommelingen hierin;
- noodzaak en eventuele maatregelen ten behoeve van verschraving en reconstructie oorspronkelijk reliëf (onder andere verwijdering top laag);
- hydrologische isolatie van natuurgebieden: mogelijkheden gebiedsvreemd water te weren¹⁶] en de wegzijging te beperken;
- mogelijkheden voor aanvoer van schoon water van elders.

Landbouw

- omvang verkaveling en lokale ontsluiting bedrijven;
- ontwatering van de agrarische gronden;
- beperkte natuurfunctie landbouwgrond (fourageergebied) /beheer van natuurgebieden of bufferzones door landbouw;
- de inrichting van het landbouwgebied afstemmen op een goede wederzijdse inpassing van de functies landbouw en natuur (bijvoorbeeld een schil van grasland aan de rand van het natuurgebied, met een hogere grondwatertrap en geen bestrijdingsmiddelengebruik).

Natuur

- ligging droog/nat natuurgebied;
- omvang en inrichting fourageergebieden binnen natuurgebied¹⁷];
- na te streven natuur;
- voorzieningen ten behoeve van bedreigde diersoorten¹⁸];
- ecologische verbindingzones.

16 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 2.

17 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 8.

18 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 4.

Landschap

- mate van openheid/beslotenheid;
- wijze van inrichting gerelateerd aan de huidige en gewenste identiteit en structuur van het gebied.

Cultuurhistorie

- een meer of mindere mate van aantasting van cultuurhistorische waarden¹⁹;
- mate van ontsluiten (ten behoeve van recreatie) en beschermen van archeologische elementen en structuren.

Recreatie

- mate van recreatietoegankelijkheid;
- accenten in de zonering²⁰;
- situering recreatieroutes en situering intensieve recreatie;
- mate van menging met de overige functies als landbouw en woongebieden (linten).

Infrastructuur

- handhaving doorsnijdingen van het gebied door wegen en leidingen.

4.3 Beschrijving alternatieven

4.3.1 De voorgenomen activiteit (voorkeursalternatief)

In het MER moet duidelijk aangegeven worden wat de voorgenomen activiteit is en waarom voor dit alternatief gekozen is. Het voorkeursalternatief kan een combinatie zijn van hiervoor genoemde alternatieven. Ook het mma kan als voorkeursalternatief dienen of elementen van het mma kunnen in het voorkeursalternatief ondergebracht worden.

4.3.2 Het meest milieuvriendelijke alternatief

In het MER dient een mma te worden beschreven, dat reëel is en een vergelijkbaar (detail) niveau heeft als het voorkeursalternatief.

In het mma is de positieve bijdrage aan de kwaliteit van het milieu het hoogst. Gelet op de aard van het gebied en de ligging binnen de Ecologische Hoofdstructuur ligt het voor de hand die positieve bijdrage vooral op het vlak van natuur en landschap te zoeken. Tevens kunnen negatieve effecten op de natuur die onvermijdelijk zijn, in het mma door mitigerende en compenserende maatregelen maximaal worden verzacht. De uitwerkingsvrijheid binnen de randvoorwaarden moet hier gemaximaliseerd worden.

Concreet worden voor het mma de volgende elementen aanbevolen, die alle leiden tot een betere vervulling van de natuur- en landschapsdoelstelling:

19 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 7.

20 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 8.

Beheer

- scheppen van voorwaarden voor het toepassen van overgangsbeheer gericht op verschraling;
- scheppen van voorwaarden voor het beperken van de jacht op schadelijk geachte dieren tot buiten het natuurgebied²¹];
- het instellen van een recreatieve zonering²²];
- mogelijkheden om de van landbouwgronden en het agrarisch bedrijf afhankelijke soorten ruimte te gunnen (weidevogels, patrijzen, ganzen en zwanen, muizenjagende soorten et cetera)²³].

Inrichting

- aspecten gericht op verschraling en het aanbrengen van gradiënten bijvoorbeeld het lokaal verwijderen van de bouwvoor, verlagen van het maaiveld en het creëren van micro-reliëf;
- het optimaal benutten van het ijzerrijke kwelwater uit het Borgmeer voor de voeding van het gebied, zonder dat dit grondwater door vervuiling wordt belast voordat het gebied wordt bereikt;
- het opheffen van de barrièrewerking van het gebied door wegen en hoofdwatgangen²⁴];
- het draineren en amoveren van eventueel aanwezige milieubelastende bebouwing (indien deze niet kan voortbestaan bij het in te stellen peil);
- sanering van milieu-vervuilende bronnen;
- de ontwikkeling van ecologische verbindingzones.

Buffering

- het instellen van een hydrologische buffering die de wegzijging uit het natuurgebied minimaliseert, bijvoorbeeld door een hoogwaterzone of door folieschermen en bentonietwanden tot op de potklei²⁵];
- het creëren van fourageergelegenheid voor eenden en ganzen in de randzone van het natuurgebied, waar de hydrologische uitgangssituatie voor zowel natuur als landbouw suboptimaal is;
- kwelzone binnen het gebied: Doel is het vasthouden van schoon water in het natuurgebied. Daarvoor moet de overgang van het natuurpeil en het landbouwpeil verlegd worden tot binnen het natuurgebied, waardoor de sterkste kwel minder hinder voor de landbouw veroorzaakt en juist extra kansen voor (kwelafhankelijke) natuur doet ontstaan. Het water uit deze kwelzone moet om zijn goede kwaliteit worden teruggepompt in het natuurgebied;
- het creëren van een hydrologische eenheid ten behoeve van duurzame natuurontwikkeling (bijvoorbeeld het verleggen van waterlopen) en het verkleinen van ongewenste invloeden van buitenaf (bijvoorbeeld vanuit de boezem).

21 Zie bijlage 4, inspraakreactie nrs. 2 en 8.

22 Zie bijlage 4, inspraakreactie nrs. 2 en 8.

23 Zie bijlage 4, inspraakreactie nrs. 2 en 8.

24 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 8.

25 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 2.

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

5.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu^{26]} moet aangegeven worden of de effecten positief of negatief zijn, tijdelijk of permanent zijn, ophefbaar of onomkeerbaar, of ze zich afspelen op korte of lange termijn en in hoeverre er cumulatie (versterken of uitdoven van effecten) kan optreden. Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moet worden vermeld.

5.2 Te beschrijven aspecten

5.2.1 Bodem en water

Een belangrijk deel van de uitwerking van hydrologische aspecten is de bepaling van potenties voor verschillende natuurdoeltypen. Hiervoor is het nodig dat inzicht wordt geboden in zowel de standplaatsfactoren als het waterstandsverloop over het seizoen en de watersamenstelling (bijvoorbeeld te bepalen uit waterbalansen per deelgebied).

In het MER dient inzicht gegeven te worden in:

- waterkwaliteit:
 - invloed op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater;
- waterkwantiteit:
 - kwantitatieve verandering in grondwaterstromen, kwel en grondwaterstanden;
 - idem in de huishouding van het oppervlaktewater;
- bodem:
 - invloed op kwaliteit (water)bodems;
 - realisering gewenste standplaatsfactoren;
 - kwaliteit landbouwgrond: gebruiksmogelijkheden, landbouwkundige waarde;
 - effecten van de ver- en ontgravingen en van de afzet van vrijkomende grond.

26 Het begrip milieu moet ruim worden geïnterpreteerd. Dit betekent niet dat veel detailinformatie gegeven moet worden, maar dat behalve aan gevolgen voor het abiotische milieu (lucht, water, bodem) en biotisch milieu (flora en fauna) ook gedacht moet worden aan gevolgen voor landschap, cultuurhistorie, externe veiligheid, ruimtebeslag en aan elementen die passen bij het streven naar een duurzame ontwikkeling zoals ketenbeheer, energie-extensivering, grondstofverbruik en mobiliteitsgeleiding (uit Regeling startnotitie m.e.r., 1993, Staatscourant, 229).

5.2.2

Natuur

Beschrijf de effecten van de alternatieven in termen van:

- geef een (korte) beschouwing over de richting waarlangs de natuurontwikkeling kan verlopen en de ruimte voor verrassingen die deze nog biedt. Gebruik hierbij als ingang de (landschap-) ecologische processen die de ontwikkeling van het begeleid-natuurlijk moerasecosysteem sturen;
- inschatting van het tempo waarin de verwachte natuurdoeltypen (op ecotoopniveau) zullen worden bereikt;
- een inschatting van het ecosysteem dat zich als eindstadium van successies zal ontwikkelen (tijdhorizon bijvoorbeeld 100 jaar);
- een schets van het ecologisch functioneren van het natuurgebied als geheel, bijvoorbeeld door in te gaan op de kansen van soorten (bepaalde vogels en zoogdieren) die het gehele gebied gebruiken;
- idem, voor het gehele studiegebied;
- de gevolgen op de natuur van de recreatie-druk van de zuid-oost oever van het Schildmeer op de noord-west oever.

5.2.3

Landschap, cultuurhistorie, archeologische en aardkundige waarden

- beschrijf de mate waarin het gebied in de toekomst een duidelijke eigen identiteit behoudt of ontwikkelt en de mate waarin deze aansluit op de essentie van de huidige landschapsstructuur;
- de mate waarin er sprake is van een duurzame landschapsstructuur;
- beschrijf de verandering in cultuurhistorische (landschaps)elementen en/of patronen²⁷.

6.

VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit en de andere alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie (huidige situatie na autonome ontwikkeling) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te krijgen in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Daarbij kan tevens betrokken worden de mate waarin de alternatieven bijdragen aan duurzame oplossingen voor de gesignaleerde knelpunten.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten (zowel aanleg- als beheerskosten) van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage echter niet verplicht.

7. LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIE

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd. Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- de onzekerheden die zijn blijven bestaan, de redenen hiervan en hoe hiermee kan worden omgegaan;
- de mate waarop dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

Informatie die voor de besluitvorming essentieel is, kan niet onder leemten in kennis worden opgenomen, maar moet in het MER worden verstrekt.

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma op stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen.

Het verdient de aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft en in de landinrichtingsprocedure opneemt, eens te meer daar er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma.

8. FORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderling vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- het MER helder en toegankelijk te maken;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- de verschillende effecten per milieucategorie te clusteren in een overzichtstabel;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte geografische namen en een duidelijke legenda.

9.

SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming²⁸, inclusief de belangrijkste kenmerken van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

28 Zie de hoofdpunten van dit advies op bladzijde 1.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het
milieu-effectrapport
Landinrichting Midden-Groningen

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1A

Brief van het bevoegd gezag d.d. 28 december 1994 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen



provincie groningen

provinciaal bestuur
van groningen

Postbus 610
9700 AP Groningen

Martinikerkhof 12
Alg. tel.nr. 050-164911

Fax 050-164933
Correspondentie uitsluitend richten aan
het postadres

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Plaatsen:	29 DEC. 1994
Nummer:	1699-gy
Dossier:	602-17m3
Kopie naar:	De-proo-bid

Commissie voor de milieu-
effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Nr. 94/23.654/11, RG.

Groningen, 28 DEC. 1994

Behandeld door: M.M.H. Creemer
Telefoonnummer: 050-164865

Bijlage(n) : 14.

Antwoord op:

Onderwerp : M.e.r. landinrichting Midden-Groningen;
ter inzage legging startnotitie m.e.r.

Hierbij doen wij u op grond van het bepaalde in artikel 7.12 van de Wet milieubeheer toekomen de startnotitie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) landinrichting Midden-Groningen. Wij zijn voornemens de startnotitie te publiceren en ter inzage te leggen van 2 januari 1995 tot en met 2 februari 1995.

Wij hebben tot nu toe geopereerd als initiatiefnemer van de beoogde activiteit, in casu herinrichting. Op 2 januari 1995 is evenwel de op 20 december jl. ingestelde Landinrichtingscommissie Midden-Groningen formeel gezien initiatiefnemer. Deze rol is ook in de bekendmaking van de startnotitie m.e.r. uiteengezet.

De voorgenomen activiteit is m.e.r.-plichtig. Het besluit ten behoeve waarvan het milieu-effectrapport zal worden opgesteld, betreft de vaststelling van het landinrichtingsplan door ons college ingevolge artikel 81 van de Landinrichtingswet.

Met de publicatie van het voornemen in de Nederlandse Staatscourant (d.d. 28-12-94), het Nieuwsblad van het Noorden (d.d. 24-12-94), het Bokkeblad Slochteren (d.d. 29-12-94), het Nieuwsblad voor de Eemmond (d.d. 29-12-94) en de Eemsbode (d.d. 28-12-94) wordt de procedure in het kader van de m.e.r. gestart. Zeven exemplaren van de bekendmaking hebben wij bijgevoegd.

Wij verzoeken u in het kader van art. 7.14 van de Wet milieubeheer ons uiterlijk 6 maart 1995 te adviseren over de door ons vast te stellen richtlijnen ten behoeve van de inhoud van het milieu-effectrapport.

Gedeputeerde Staten der
provincie Groningen:

A large, stylized handwritten signature, possibly reading 'B. de Vries', written in dark ink.

, voorzitter,

A smaller, more fluid handwritten signature, possibly reading 'B. de Vries', written in dark ink.

, griffier.

BIJLAGE 1B

Brief van het bevoegd gezag d.d. 31 januari 1995 waarin de adviestermijn voor de Commissie wordt verlengd



provincie groningen

provinciaal bestuur
van groningen

Martinikerkhof 12
Alg. tel.nr. 050-164911

Postbus 610
9700 AP Groningen
Fax 050-164933
Correspondentie uitsluitend richten aan
het postadres

Commissie voor de milieu-effectrapportage	
aan:	1-2 FEB. 1995
van:	152-gs
aan:	662-15
aan:	VB/Sc/Pes/Bib

Aan Commissie voor de milieu-
effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Nr. 95/1098/11, RG.

Groningen, 31 JAN. 1995

Behandeld door: M.M.H. Creemer.
Telefoonnummer: 050-164865.

Bijlage(n) :

Antwoord op:

Onderwerp : Milieu-effectrapportage land-
inrichting Midden-Groningen.

In vervolg op onze brief van 28 december 1994 - nummer 94/23.654/11, RG - waarin wij u verzoeken om advies over de door ons vast te stellen richtlijnen ten behoeve van de inhoud van het milieu-effectrapport voor de landinrichting Midden-Groningen vragen wij u aandacht voor het volgende. In verband met het verschuiven van de eerste vergadering van de initiatiefnemer, in casu de landinrichtingscommissie Midden-Groningen, willen wij u vriendelijk verzoeken het locatiebezoek van uw commissie ten behoeve van de advisering na 7 maart 1995 te doen plaatsvinden. Dit houdt tevens in dat de procedure voor de milieu-effectrapportage in de tijd gezien opschuift, de richtlijnen door ons niet binnen 13 weken na publicatie van de startnotitie kunnen worden vastgesteld en ons verzoek om advisering door uw commissie uiterlijk 6 maart 1995 komt te vervallen. Een en ander heeft te maken met het feit dat wij hechten aan een goede en gezamenlijke start van de nieuwe landinrichtingscommissie. Wij verzoeken u derhalve om ons in het kader van art. 7.14 van de Wet milieubeheer te adviseren over de richtlijnen enkele weken na het bezoek van uw commissie aan Midden-Groningen. Wij denken dat de datum van omstreeks 15 april 1995 hiervoor een reële optie is.

Gedeputeerde Staten der
provincie Groningen:

 , voorzitter.
 , griffier.

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 250
d.d. 28 december 1994



provincie groningen

bekendmaking startnotitie milieu-effectrapportage landinrichting midden-groningen

Gedeputeerde Staten van Groningen maken het volgende bekend. In februari 1994 is een Gebiedsperspectief voor het Strategisch Groenproject Midden-Groningen vastgesteld door Provinciale Staten van Groningen. Het voornemen is daarbij uitgesproken het project uit te voeren door middel van landinrichting. Op 20 december jl. is hiertoe de landinrichtingscommissie Midden-Groningen geïnstalleerd.

De commissie, waarvan het secretariaat is gevestigd aan de Engelse Kamp 6 te Groningen, heeft als taak een landinrichtingsplan voor het gebied (6360 ha) op te stellen. Het gaat bij dit project om het realiseren van ca. 1130 ha. natuurontwikkelingsgebied, verbetering van de inrichtingssituatie voor de landbouw, verbetering van de kwaliteit van milieu en landschap en om het verbeteren van de leefbaarheid, onder andere door het realiseren van toeristisch-recreatieve voorzieningen.

De voorgenomen activiteit is milieu-effectrapportage (m.e.r.)-plichtig. Het besluit ten behoeve waarvan het milieu-effectrapport (MER) zal worden opgesteld, betreft de vaststelling door Gedeputeerde Staten van het landinrichtingsplan ingevolge artikel 81 van de Landinrichtingswet.

Procedure.

Alvorens het Landinrichtingsplan kan worden vastgesteld, moeten de effecten van de voorgenomen activiteit op het milieu in een MER worden onderzocht. De landinrichtingscommissie Midden-Groningen stelt als initiatiefnemer het MER op.

De wettelijke m.e.r.-procedure start met de publicatie van de startnotitie. Deze is gebundeld met een door het provinciaal bestuur vastgestelde projectnota landinrichting, om reden van een doelmatige integratie van de procedures van landinrichting en m.e.r. De hoofdstukken 3, 8 en 9 zijn te beschouwen als specifieke onderdelen van de m.e.r. Voordat het MER kan worden opgesteld, stellen Gedeputeerde Staten van Groningen, als bevoegd gezag, de richtlijnen waaraan de inhoud van het MER moet voldoen vast. Ten behoeve van het opstellen van deze richtlijnen is inspraak mogelijk.

publicatie van de startnotitie. Deze is gebundeld met een door het provinciaal bestuur vastgestelde projectnota landinrichting, om reden van een doelmatige integratie van de procedures van landinrichting en m.e.r. De hoofdstukken 3, 8 en 9 zijn te beschouwen als specifieke onderdelen van de m.e.r. Voordat het MER kan worden opgesteld, stellen Gedeputeerde Staten van Groningen, als bevoegd gezag, de richtlijnen waaraan de inhoud van het MER moet voldoen vast. Ten behoeve van het opstellen van deze richtlijnen is inspraak mogelijk.

Terinzagelegging.

De (projectnota)/startnotitie m.e.r. ligt vanaf 2 januari 1995 tot en met 2 februari 1995 op werkdagen tijdens kantooruren ter inzage bij de provincie Groningen, Dienst Ruimtelijke Ordening, Eendrachtsskade 22 (kamer 1041) te Groningen, alsmede in het gemeentehuis van de gemeenten Appingedam (Wijkstraat 1; alleen 's ochtends; 's middags volgens afspraak) en Slochteren (Hoofdweg 10a). Voorts in de openbare bibliotheek van Appingedam (ma. & vr. 18.30-21.00 uur, za. 10.00-13.00 uur) en Slochteren (di. 18.00-21.00 uur).

De projectnota/startnotitie m.e.r. is verkrijgbaar voor een bedrag van f 2,50 bij de afdeling communicatie van de provincie Groningen (tel.: 050-164160).

Inspraak.

Een ieder kan tot en met 2 februari 1995 schriftelijk reageren op de startnotitie ten behoeve van de te geven richtlijnen. U kunt zich in uw reactie wenden tot Gedeputeerde Staten van Groningen, t.a.v. Dienst Ruimtelijke Ordening, Postbus 630, 9700 AP Groningen.

Inlichtingen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met mw. M.M.H. Cremer (tel. 050-164865).

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Landinrichtingscommissie Midden-Groningen

Bevoegd gezag: college van Gedeputeerde Staten van Groningen

Besluit: vaststelling landinrichtingsplan ingevolge artikel 81 van de Landinrichtingswet

Categorie Besluit m.e.r.: 9.2

Activiteit: De voorgenomen activiteit betreft de uitvoering van een herinrichting van het gebied Midden-Groningen met een oppervlakte van 6360 hectare, waarvan 1130 hectare voor natuurontwikkeling. De herinrichting maakt deel uit van het Strategisch Groenproject Midden-Groningen.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 28 december 1994

richtlijnenadvies uitgebracht: 11 april 1995

Samenstelling van de werkgroep:

ir. H.F.M. Aarts

ir. W.H.A.M. Keijsers

drs. A. van Leerdam

ir. E.J.J. van Slobbe

ir. B.G.M. Strootman

dr. J.T. de Smidt (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: dr. N.W.M. van Buren

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	950105	Vleermuiswerkgroep Nederland	Wageningen	950210
2.	950130	Milieufederatie Groningen	Groningen	950210
3.	950124	Loon- en rietbedrijf Wildeman v.o.f.	Overschild	950210
4.	950131	Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoog- dierbescherming	Utrecht	950210
5.	950130	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Noord	Groningen	950210
6.	950201	Landbouwschap Gewestelijke Raad voor Groningen, Districtsraad Slochteren van het Landbouwschap, Federatie van Landbouwverenigingen in Slochteren	Groningen	950210
7.	950202	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	950210
8.	950202	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Regio Groningen Staatsbos- beheer	Groningen	950210